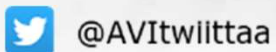

Antibioottivahingot ja niiden välttäminen

Varautumisen aamukahvit
16.4.2025

Sattuneet antibioottivahingot

- Maidon antibioottivahinkoja koko maassa v. 2018 14 kpl, v. 2019 36 kpl, v. 2020 44 kpl, v. 2021 37 kpl, v. 2022 26 kpl, v. 2023 14 kpl
 - Vuoden 2024 kokonaismäärä ei vielä tiedossa
- Maidon antibioottivahinkoja PSAVIssa v. 2018 2 kpl, v. 2019 8 kpl, v. 2020 14 kpl, v. 2021 13 kpl, v. 2022 5, v. 2023 2 kpl, v. 2024 5 kpl
 - Lihassa yksittäisiä vuosittain tai ei edes joka vuosi
- Ruokaviraston mukaan esim. vuonna 2022 vahingoista noin 60 % johtui inhimillisistä syistä ja noin 20 % teknisistä syistä. Joissain tapauksissa epäiltiin syyksi sekä inhimillistä virhettä että robotin toimintaa. Joskus syy jäi selviämättä.

Vahingon havaitseminen ja sen aiheuttamat toimet

- Antibioottivahinko käy tavallisimmin ilmi meijerin omavalvonnassa tai teurastamon lihintarkastuksen yhteydessä
 - Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 853/2004, II luku, elintarvikealan toimijoiden velvoitteet, liite III
 - > Saastuneen maidon poistaminen elintarvikeketjusta
 - > Ilmoitus aluehallintovirastolle
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus vieraista aineista eläimistä saatavissa elintarvikkeissa 1/EEO/2007, liite 1, luku 4 A (Toimenpiteet epäilyn perusteella.):
 - > *avi tai avin määräämä eläinlääkäri tekee tarkastuksen tilalla: lääkkeiden käyttö ja hallussapito, lääkekirjanpito*

Tarkastuksella

- Avi määrää kunnaneläinlääkärin (yleensä valvontaeläinlääkärin) tekemään tarkastuksen tuotantotilalle
- Ensisijaisesti selvitettävä antibioottivahingon syy
 - Tosin usein syy jo selvillä meijerin tekemän selvityksen ansiosta -> viranomaisen tehtävä kuitenkin tehdä oma selvitys
 - Tärkeää selvittää, onko tilalla altistavia tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoja jatkossakin
- Lääkitsemiskäytäntöjen ja lääkekirjanpidon asianmukaisuus tilalla
-> Lääkekirjanpidon ja lääkkeiden käytön tarkastus
- Johtopäätöksenä todetaan todennäköinen syy antibioottivahingolle ja kerrotaan mahdolliset muut havaitut puutteet
- Kirjoitetaan tarkastuspöytäkirjaan, mihin toimenpiteisiin tilalla on ryhdytty tapahtuneen johdosta tai mihin on ryhdyttävä (määräaika?)

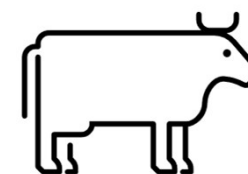

Tarkastuksen jälkeen

- Kunnaneläinlääkäri toimittaa lääkekirjanpidon ja lääkkeiden käytön tarkastuspöytäkirjan sekä mahdollisen erillisen selvityksen aviin
- Läänineläinlääkäri laatii meijerin poikkeamaraportin sekä kunnaneläinlääkärin laatimien asiakirjojen perusteella selvityksen Ruokavirastolle
 - Tekee mahdollisia lisäselvittelyjä tarvittaessa

Esimerkkejä vahinkoon johtaneista syistä, maito

- Robotin pesuvesi (+38°C) ei ole ollut todennäköisesti riittävän kuuma poistamaan tuubien aiheuttamia laitteiston antibioottijäämiä
- Maitopumppu ei ollut pumpannut putkistoa tyhjäksi hoidettujen lehmien lypsytyn jälkeen olleessa pesussa
- Varoajallinen lehmä lypsetty kannukoneella, joka kytkettynä maitoputkeen -> kannukone kaatunut -> antibioottimaitoa noussut maitoputkeen
- Lääkitys aloitettu ennen robotin erottelun päälle laittamista -> tullut joku yllättävä tilanne / unohdus -> lääkitty lehmä ehtinyt mennä lypsylle ja ab-maitoa tankkiin
- Erottelun kesto merkitty väärin robotille
- Ab-valmisteilla hoidettu varoajallinen lehmä lypsetty vahingossa tankkiin ja terve lehmä erilleen – eläimet menneet tilallisilta sekaisin
- Umpituubeilla hoidettu lehmä poikanut odotettua aikaisemmin, mitä ei ole hoksattu huomioida varoajan suhteen. Poikimisen jälkeen maito lypsetty vasikoita varten erilleen, minkä jälkeen laitteistoa ei ole kuitenkaan pesty vaan jatkettu lypsytystä normaalisti -> ab-jäämiä jäänyt laitteistoon ja mennyt tankkiin

Esimerkkejä vahinkoon johtaneista syistä, liha

- Lehmää lääkitty antibiootilla useita kertoja (ehkä joka kerta?) samaan kohtaan samaan lihakseen -> lääke ei ole poistunut todennäköisesti tästä syystä normaalisti lihaksesta -> lihan ab-jäämä
- Eläinlääkäri määrännyt normaalia pidemmän varoajan lääkkeelle, koska annostus normaalia suurempi. Varoaika kirjattu kuitenkin Nasevaan automaattisesti oletuksen mukaan, jolloin jäänyt liian lyhyeksi.
- Varoaika pidetty oikein, mutta silti lääkejäämää lihaksessa/elimistössä. Lääkkeen hitaampi poistuminen jostain tuntemattomasta syystä.

Maitotiloille jaettava infojuliste antibioottivahinkojen välttämiseksi

- Listattuna yleisimpiä altistavia taustatekijöitä ja hyviä käytäntöjä
- Tarkoitus toimia tilallisille muistilistana ja asian aktiivisesti mielessä pitämiseksi
- laadittu Pohjois-Suomen avissa v. 2023, näkemyksiä kysytty ja saatu myös muilta aveilta sekä Ruokavirastosta

PSAVIn painopiste

- Ohjeistusta ja neuvontaa kunnaneläinlääkäreille sekä toimijoille
 - infojulisteen jako sopivissa yhteyksissä
- Asian esillä pito erilaisissa koulutuksissa ja muissa tilaisuuksissa

Aluehallintovirasto

Kiitos!